

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Průvodce preventivní restrukturalizací - všeobecné a individuální moratorium (2. část)

Preventivní restrukturalizace je postupem, na jehož základě se může podnikatel[1] dohodnout se svými věřiteli na řešení potíží, a to i s případnou pomocí soudu. Podnikatel nepotřebuje nutně souhlas všech svých věřitelů. Jde však o konsensuální způsob, kdy je vyžadována silná podpora většiny věřitelů.

V ideálním případě by jednání mezi podnikatelem a dotčenými stranami měla být započata v dostatečném předstihu před nastolením stavu faktického úpadku, resp. předtím, než se dostane podnikatel do porušení svých závazků. Praxe nicméně ukazuje, že ideál je zpravidla daleko od očekávání a jednání o mimosoudní restrukturalizaci bývají zahájena až v době, kdy již věřitelé mohou využít svých individuálních práv.

Věřitelé mohou přistoupit k podání insolvenčních návrhů, zahájit kroky související s exekucí či s realizací zajišťovacích práv. Tímto způsobem může dojít k narušení jednání o preventivní restrukturalizaci, a potažmo k ohrožení závodu podnikatele jako celku. V tomto okamžiku zákon o preventivní restrukturalizaci nabízí invazivní instrument v podobě všeobecného či individuálního moratoria.

Povaha všeobecného a individuálního moratoria

Všeobecné a individuální moratorium (označené pro zjednodušení společně také jako moratorium) je možné popsat jako podpůrný a časově omezený nástroj, jehož cílem je poskytnout podnikateli jakýsi dýchací prostor při jednání o podmínkách restrukturalizačního plánu. Moratorium má několik základních účelů, které v obecné rovině mají za účelem stabilizovat situaci.

V první řadě prostřednictvím **moratoria může podnikatel zastavit kroky jednotlivých věřitelů**. Moratorium tak může zabránit především zahájení věřitelskému insolvenčnímu návrhu, realizaci zajišťovacích práv, a dokonce i nařízení či provedení exekuce.

Omezení moratoriem je dotčeným věřitelům kompenzováno tak, že po dobu trvání účinků moratoria nezačínají běžet nebo dále neběží věřiteli lhůty pro uplatnění práv vůči podnikateli. Doba, po kterou trvají účinky moratoria, se nezapočítává do doby rozhodné pro to, zda lze právnímu jednání podnikatele odporovat podle insolvenčního zákona.

Moratoria též zásadně brání zřízení nového zajištění. Existují ovšem výjimky, kdy je zajištění možné nabyt, resp. o nedovolené zřízení zajištění nejde v následujících případech:

- i. jde-li o zajištění pohledávek z prozatímního, případně nového financování;
- ii. nahrazuje-li se v obdobném rozsahu jiné zajištění;
- iii. dojde ke splnění odkládací podmínky pro vznik pohledávky po vyhlášení moratoria, nebo v případě zajištěné budoucí pohledávky, dojde-li ke vzniku zajištěné budoucí pohledávky po vyhlášení moratoria (případ známý v insolvenční praxi pod názvem Elma-Therm);
- iv. ke vzniku věcného práva došlo na základě návrhu na zápis do veřejného seznamu podaného

před vyhlášením moratoria;

- v. ke vzniku věcného práva došlo na základě smlouvy uzavřené před vyhlášením moratoria, jde-li o předmět zajištění, který není zapsán ve veřejném seznamu.

Dále **všeobecné moratorium vede k odklizení povinnosti podnikatele podat na sebe dlužnický insolvenční návrh**. Management dlužníka tak má po dobu trvání všeobecného moratoria komfort před případnou odpovědností. Suspendování povinnosti podat insolvenční návrh se však **neváže na individuální moratorium**.

Nakonec **všeobecné moratorium s cílem zachovat hodnotu závodu brání využití jinak sjednaných smluvních oprávnění v neúspěch podnikatele**. Za určitých podmínek je tak podnikatelova smluvní strana omezena při ukončení závazku či změně závazku k tíži podnikatele (například zesplatnění pohledávek smluvní strany za podnikatelem).

Rozdíl mezi všeobecným a individuálním moratoriumem

Mezi všeobecným a individuálním moratoriumem existuje několik podstatných rozdílů, a to z pohledu (i) osobní působnosti, (ii) věcné působnosti, (iii) pomyslného nákladu na vyhlášení a (iv) časových okolností podání návrhu.

Stran osobní působnosti platí, že zatímco všeobecné moratorium působí vůči širokému okruhu osob, individuální moratorium je zacíleno na konkrétní osobu. Všeobecné moratorium se může vztahovat na všechny možné osoby, avšak i na vymezené kategorie osob. Individuální moratorium má naopak formu předběžného opatření k individuální osobě.

Ohledně věcné působnosti je všeobecné moratorium širší. Zahrnuje totiž shora uvedené suspendování povinnosti podat dlužnický insolvenční návrh. Individuální moratorium brání pouze podání věřitelského insolvenčního návrhu.

Jelikož všeobecné moratorium působí na široký okruh osob, platí odlišná pravidla ohledně pomyslného nákladu zveřejnění. Vyhláší se veřejně; preventivní restrukturalizace tak nemůže proběhnout bez toho, aniž by se o ní ostatní aktéři dověděli. Naopak individuální moratorium se doručuje pouze konkrétnímu věřiteli, což může podnikateli pomoci v případě, kdy nechce, aby se o jeho stavu veřejně vědělo nebo vědělo příliš brzy.

Návrh na všeobecné moratorium je možné podat pouze od formálního zahájení preventivní restrukturalizace. V okamžiku podání návrhu tak podnikatel již musí mít mimo jiné připraven sanační projekt, který obsahuje celou řadu informací o záměru podnikatele. Podnikatel musí mít především jasno, kdo jsou dotčené strany a dotčená práva, a jaký je naopak seznam nedotčených práv. Individuální moratorium je možné podat dokonce před zahájením preventivní restrukturalizace. V takovém případě pro zachování individuálního moratoria podnikatel musí do 30 dnů preventivní restrukturalizaci zahájit.

Návrh na moratorium

Návrh na všeobecné moratorium není komplikované podání. Musí ale obsahovat nezbytné náležitosti, a to zejména:

- i. čestné prohlášení podnikatele o tom, že plnil veškeré povinnosti vzniklé za poslední 3 roky před zahájením preventivní restrukturalizace vůči veřejnému rejstříku, do něhož je zapsán; čestné prohlášení může mít následující textaci: *„Navrhovatel ... čestně prohlašuje, že plnil veškeré povinnosti vzniklé za poslední 3 roky před zahájením preventivní restrukturalizace vůči obchodnímu rejstříku, zejména že zveřejnil všechny účetní závěrky a výroční zprávy jejich uložení do sbírky listin obchodního rejstříku“*.
- ii. čestné prohlášení o tom, že tzv. COMI je v České republice, a údaj o tom, zda došlo k jeho

přesunutí z jiného členského státu v období 3 měsíců před zahájením preventivní restrukturalizace; čestné prohlášení může mít následující textaci: „*Navrhovatel ... čestně prohlašuje, že místem, kde jsou soustředěny jeho hlavní zájmy, je Česká republika*“. V případě zahraniční právnické osoby může být textace následující: „*Navrhovatel ... čestně prohlašuje, že došlo k přesunutí místa, kde jsou soustředěny jeho hlavní zájmy, do České republiky v období více než 3 měsíců před zahájením preventivní restrukturalizace*“.

- iii. navržený osobní rozsah všeobecného moratoria, včetně možnosti rozšíření na spřízněné osoby zajišťující dluhy podnikatele.

Podnikatel je přitom povinen zejména přiložit (i) seznam dotčených práv platný ke dni podání návrhu (pouze v případě všeobecného moratoria), (ii) výkaz stavu likvidity nebo výhled vývoje likvidity, které by měly osvědčovat domněnku absence úpadku, a (iii) případný souhlas spřízněné osoby, pokud se na ni má moratorium vztahovat.

Podnikatel by měl dbát o to, aby uvedl pravdivé informace. Pokud se ukáže opak, může to mít vliv na hodnocení **poctivého záměru** podnikatele. To může vést dle okolností nejen ke zrušení všeobecného či individuálního moratoria, ale i k nepotvrzení restrukturalizačního plánu.

Rozhodnutí o moratoriu

Restrukturalizační soud vyhlásí moratorium, jestliže návrh obsahuje předepsané náležitosti a přílohy. Výjimkou je případ, kdy jsou mu známy důvody pro zrušení všeobecného moratoria. Nedávalo by totiž smysl vyhlásit moratorium, které by obratem muselo být zrušeno.

Rozhodnutí má být ze strany restrukturalizačního soudu učiněno rychle, konkrétně do konce pracovního dne nejbližšího následujícího po dni, kdy návrh došel. Restrukturalizační soud tak nemá mnoho prostoru pro věcné zkoumání.

Pokud restrukturalizační soud vyhlásí všeobecné moratorium, zveřejní jej na úřední desce soudu a založí jej do sbírky listin. Jakmile bude funkční restrukturalizační rejstřík, bude zveřejněno v něm. Individuální moratorium se doručuje příslušné osobě.

První a nové (druhé) moratorium a jejich doba trvání

Zákon předjímá v obecné rovině návrh na moratorium, návrh na prodloužení moratoria a „nový“ návrh na moratorium. Dle mého názoru je potřeba rozlišit jednotlivé návrhy, neboť existují různé předpoklady pro jejich vyhlášení.

Co do účinků jsou však dopady shodné. Zákon proto pro účely maximální doby trvání moratoria počítá účinky všech typů moratoria a omezuje je na dobu 12 měsíců.

Základní doba trvání moratoria je tři měsíce. Lze jej prodloužit o další tři měsíce. Podmínkou prodloužení je však účinnost stávajícího moratoria.

Jakmile skončí účinnost „prvního“ moratoria, nelze již uvažovat o dalším prodloužení. Možností je pouze vyhlášení „nového“ neboli „druhé“ moratoria na nejvýše tři měsíce. Druhé moratorium lze rovněž prodloužit, a to o tři měsíce. Nové moratorium lze však vyhlásit jen tehdy, byl-li podán návrh na potvrzení restrukturalizačního plánu a o tomto návrhu dosud nebylo rozhodnuto.

Omezení podnikatele

Vyhlášení moratoria má několik dopadů na podnikatele samotného.

Podnikatel je po vyhlášení moratoria omezen s určitými odchylkami podobně jako po nastoupení účinků zahájení insolvenčního řízení. Má se mimo jiné zdržet nakládání se svým jměním, pokud by tím mělo dojít k podstatné změně v jeho skladbě, využití nebo určení za současného nikoli zanedbatelného zmenšení jeho hodnoty. Podnikatel však může nadále zejména provozovat závod v rámci obvyklého hospodaření.

Nastupuje též povinnost předcházet vzniku peněžitých dluhů po splatnosti. Podnikatel však může využít úlevu a nehradit po dobu trvání účinků moratoria pohledávky spřízněných osob z úvěrů a podobných závazků.

Restrukturalizační soud může též předběžným opatřením omezit podnikatele v nakládání s jeho jměním nad rámec zákonných omezení. Nelze však zcela přesunout dispozice s majetkem na jinou osobu.

Započtení pohledávek podnikatele není po dobu trvání moratoria zásadně zapovězeno. Restrukturalizační soud však může svým rozhodnutím započtení vyloučit.

Zachování smluvních vztahů a zákaz tzv. *ipso facto* klauzulí

Jedno z nejvíce sporných témat v rámci preventivní restrukturalizace je dopad moratoria na tzv. nesplněné smlouvy. Jde o smlouvy o vzájemném plnění, které v době vyhlášení moratoria ještě nebyly zcela splněny ani podnikatelem, ani druhým účastníkem smlouvy.

Zákon o preventivní restrukturalizaci stanoví ve vztahu k nesplněným smlouvám o dodávkách zboží, služeb, energií nebo jiného druhu plnění, které jsou nezbytné pro pokračování běžného provozu závodu podnikatele, zákaz druhé smluvní strany po dobu účinků moratoria (i) jednostranným právním jednáním tyto smlouvy ukončit či (ii) jinak odepřít plnění podnikateli pouze pro dluhy po splatnosti, které z takových smluv vznikly před vyhlášením moratoria. Uvedené omezení platí i pro změnu času plnění závazku, ztrátu výhody plnění ve splátkách nebo jinou změnu obsahu závazku.

Čtenář si jistě povšimne, že uvedené omezení se vztahuje výhradně ve vztahu k úzce vymezenému důvodu. Druhá smluvní strana tak může volně ukončit smlouvu kupříkladu na základě porušení nepeněžitých povinností podnikatele.

Zákon rovněž zakazuje tzv. *ipso facto* klauzule neboli smluvní ujednání, které spojují negativní následek pro podnikatele pouze na základě vybraných okolností souvisejících s preventivní restrukturalizací. Po dobu trvání účinků moratoria se tak nepřihlíží ke smluvnímu ujednání nesplněné smlouvy v neprospěch podnikatele, které spočívá ve změně času plnění závazku, ztrátě výhody plnění ve splátkách, ukončení závazku nebo jiné změně obsahu závazku, je-li takové smluvní ujednání podmíněno zahájením preventivní restrukturalizace. Rovněž se nepřihlíží k podáním návrhu na všeobecné nebo individuální moratorium nebo rozhodnutím o vyhlášení všeobecného nebo individuálního moratoria.

Závěrečné vyrovnání a finanční zajištění

Dlužno uvést, že zákon o preventivní restrukturalizaci upravuje zvláštní výluky ve vztahu k závěrečnému vyrovnání a finančnímu zajištění. To, co je uvedeno shora, se tak nutně na vybrané instrumenty (oblíbené v oblasti kapitálových trhů) neuplatní.

Závěrem

Jak je patrné z textu, moratorium představuje nepochybně jeden z nejsilnějších, a tím i nejnebezpečnějších prostředků preventivní restrukturalizace. Preventivní restrukturalizaci si bez všeobecného moratoria lze však stěží představit.

Rizikem je, že preventivní restrukturalizace bude „na oko“ zahájena jen s cílem získat takřka zadarmo dočasné suspendování práv věřitelů a získání výhody pro sebe. Z tohoto důvodu zákonodárce přistoupil v průběhu legislativního procesu ke zpřísnění přístupu k moratoriu.

Zůstala však plejáda otevřených bodů. Sporné je, do jaké míry může restrukturalizační soud zkoumat podmínky pro vyhlášení moratoria, co se rozumí v konkrétní věci nesplněnou smlouvou, jak se projeví zákaz realizovat zajištění apod. S určitým odlehčením mohu připomenout známý citát: „život je nejistý, a to je to, co ho dělá tak bohatý na možnosti“. Bohatost možností však zpravidla není to, co vítají odborníci, zejména v křehké restrukturalizační situaci. Bude trvat roky, než se ustálí judikatura

nejen k předestřeným tématům.

Mgr. Petr Sprinz, Ph.D., LL.M.,

společník RESOLV, advokátní kanceláře, s.r.o.,

rozhodce a člen Centra restrukturalizace a insolvence Harryho Pollaka

---

[1] V tomto článku pojem „podnikatel“ zužujeme na podnikající právnickou osobu. Článek byl v upravené podobě zveřejněn v 12. čísle Konkursních novin.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. – zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)
- [Silná koruna: jaké dopady má posilující koruna na české firmy](#)
- [Problematické aspekty změn v úpravě odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 29.: Jednání za s.r.o. – jednatelé](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Když korporátní neshody nestačí: soudní zásah do účasti společníka jako krajní řešení](#)
- [Do 5 milionů EUR bez prospektu cenných papírů - novela ZPKT!](#)
- [Význam doplacení úvěru při přezkumu posouzení úvěruschopnosti](#)